

Juryrapport VSB Poëzieprijs 2017

Je zou verwachten dat in een tijd van pessimisme en illusieloosheid, met een zware economische crisis die blijft narimpelen, de publicatie van dichtbundels niet de grootste prioriteit heeft. De 134 inzendingen voor de VSB Poëzieprijs 2017 spreken die vermoedens echter tegen. Poëzie lijkt opnieuw haar vroegere urgentie op te zoeken, en naast de gevestigde uitgevers zijn er heel wat jonge, vitale spelers op de markt. Niet langer is poëzie voorbehouden aan het gedrukte blad, ze leeft ook op allerlei kleine en grote podia. Het resultaat van die recente ontwikkelingen is een bijzonder divers, maar uitermate rijk en boeiend palet.

Opmerkelijk is vooral de drang van veel dichters, jongeren maar ook oudere routiniers, om midden in hun tijd te staan. Ze zijn zich sterk bewust van de uitdagingen waar wij ons met z'n allen in de 21ste eeuw voor gesteld zien, en willen hun eigen (poëtische) stem bewust laten meeklinken. De vluchtelingenproblematiek, migratievraagstukken en de economische crisis zijn opvallend aanwezige thema's. Parallel aan deze maatschappelijke wending wordt er tegelijk intens gezocht naar nieuwe vormen van intimiteit en bescherming, naar nieuwe rituelen. De hedendaagse poëzie is extravert en tegelijkertijd zoekt ze naar een nieuwe huiselijkheid.

Een en ander heeft ook gevolgen op het vlak van stijl en taal. Zo valt op hoeveel dichters spelen met hun eigen autobiografie, ironisch maar tegelijk oprecht. Ze verwerken in hun gedichten vaak allerlei concrete data en gebeurtenissen, noemen hun eigen naam en die van bestaande collega's. Even opmerkelijk is de manier waarop poëzie haar formele bedding verlaat: sommige gedichten zijn dialogen, in andere gevallen wil het vers nadrukkelijk een verhaal vertellen, en typisch is de manier waarop sommige bundels een roman in dichtvorm, een soort encyclopedie of een portrettengalerij willen zijn. Ook wordt er geëxperimenteerd met allerlei tekstgenres, nieuwe media en nieuwe vormen van typografie.

De Nederlandstalige poëzie heeft in 2016 meer gedaanten dan ooit. Ze is vertrouwd en tegelijk ook bevreemdend. En zo is het goed.

Rodaan Al Galidi, *Koelkastlicht* (Uitgeverij Jurgen Maas, 2016)

Het is koud in deze gedichten. De bundel *Koelkastlicht* van Rodaan Al Galidi is een zachte wanhoopskreet van een mens die tegen beter weten in dapper het allermoeilijkste probeert te doen wat er is: leven. Er klinkt een eenzame stem uit op die grimassend om eenzaamheid probeert te glimlachen en die het geloof levend wil houden in een vreedzaam samenleven met zichzelf. En dan is er ook de mensheid nog, die nodig gered moet worden en die de mens maar niet met rust laat. We denken misschien dat we om deze verzen mogen lachen en de dichter zal ons niet tegenspreken. Maar in deze broze gedichten zijn de meest naakte gevoelens bevroren in taal, helder en scherp als ijspegels. *Koelkastlicht* is moedig in zijn thematiek en oprechtheid.

Hannah van Binsbergen, *Kwaad gesternte* (Atlas Contact, 2016)

Een verbluffende debuutbundel met geen enkel zwak gedicht. Trefzekerder kun je niet weifelen. Hannah van Binsbergen zoekt in *Kwaad gesternte* verbetering naar houvast, niet als uniek individu maar als onbeduidend radertje in het systeem. Tegenover de grimmige buitenwereld plaatst ze een boze binnenwereld, maar zijn die twee niet eigenlijk één? Dit is poëzie die kliëft en beklijft,

geschreven in en voor een tijd waarin rechtlijnige principes een zeldzaamheid zijn geworden. Het goede, het ware, het schone, allemaal hangen ze uitgeput in de touwen. Dat in een klein hoekje nog deze bloemen van het kwaad ontluiken, mag een klein wonder heten.

Ruth Lasters, *Lichtmeters* (Uitgeverij Polis, 2015)

Ruth Lasters gaat in *Lichtmeters* te werk met een zilveren schaar. Liefdevol maar niets ontziend fileert zij de hedendaagse samenleving. In krachtige beelden laat zij zien hoe onze intimiteit onder druk staat, maar ook hoe levenskrachtig mensen zich in precaire omstandigheden kunnen tonen. Tegelijk heeft zij oog voor onrustbarende maatschappelijke ontwikkelingen als globalisering, klimaatverandering en technologie. *Lichtmeters* is een bundel bij de tijd, geschreven met een haast feilloze precisie en een ontzaglijk gevoel voor stijl. Deze gedichten geven tegelijk blijk van een panoramische blik en een loepzuiver oog voor het detail.

Delphine Lecompte, *Dichter, bokser, koningsdochter* (De Bezige Bij, 2015)

Delphine Lecompte zou zomaar een natuurtalent kunnen zijn. Van *Dichter, bokser, koningsdochter* gaat een grote urgentie uit: deze gedichten wekken de suggestie dat ze onmogelijk ongeschreven hadden kunnen blijven. Haar even mateloze als eigengereide werk voelt van levensbelang. Lecompte schept een unieke wereld, grotesk, wreed en lachwekkend tegelijkertijd. Haar universum wordt bevolkt door personages en situaties die bruut je verbeelding binnenvallen en daar blijven spoken in je klaarwakkere dromen. Delphine Lecompte is de boksende koningsdochter van de Nederlandse poëzie.

Nachoem Wijnberg (Atlas Contact, 2015)

De bundel *Van groot belang* van Nachoem Wijnberg, die een voorlopig hoogtepunt vormt in zijn eigenzinnige oeuvre, is een pijnlijk consequente en ongemakkelijk precieze analyse van macht, economische en maatschappelijke structuren en mechanismen die aan de wortel liggen van de verworpen wereld waarin wij elke ochtend wakker worden. In een hoogst individueel poëtisch jargon, dat zo helder is dat het verwarring sticht, demonstreert hij de logica van het onlogische en fileert hij het onlogische van de logica. Als verontrustend onderzoeksverslag naar het denken en handelen van mensen te midden van medemensen doet deze bundel zijn titel eer aan.

De jury van de VSB Poëzieprijs 2017

Francine Houben (voorzitter)

Dirk de Geest

Martin de Haan

Rozalie Hirs

Ilja Leonard Pfeijffer